

УДК 001:378.4

Н.Б. Кашена, д-р екон. наук, проф. (ДБТУ, Харків)

С.П. Голованьова, ст. наук. співроб. НДЧ (ДБТУ, Харків)

ТРАНСФОРМАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ НАУКИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ

Європейські цінності в освіті і науці є важливим фундаментом, на якому будується політика Європейського Союзу в цих сферах. Орієнтуючись на інклюзивність, академічну свободу, соціальну відповідальність і прагнення до інновацій (рис. 1), вони визначають напрямки розвитку наукових досліджень та освітніх систем, сприяють формуванню відкритого, демократичного та справедливого суспільства, де кожен має рівний доступ до знань та можливостей для розвитку.

Трансформація університетської науки в контексті європейських цінностей є складним, проте важливим і вкрай необхідним процесом, що орієнтований на інтеграцію наукових досліджень і освітньої діяльності у загальноєвропейський культурний, соціальний та економічний простір. Основні зміни відбуваються під впливом глобальних тенденцій, зокрема таких як інтернаціоналізація, диджиталізація та інноваційність, а також складників цінностей європейської спільноти в освіті і науці, зокрема таких як повага до прав людини, соціальна справедливість, екологічна стійкість, демократія та інклюзивність.

Синергія визначених тригерів окреслює декілька векторів трансформації вітчизняної університетської науки, а саме:

1) відкрита наука. Впровадження принципів відкритої науки передбачає вільний доступ до результатів досліджень, відкриті дані, відкриті методики та доступність наукових публікацій для всіх. Це сприяє підвищенню прозорості, зниженню бар'єрів до інновацій та створює умови для ширшої кооперації між науковцями, що відповідає європейським цінностям рівності й демократії;

2) інтернаціоналізація науки. Наразі університети активно залучаються до міжнародних наукових проектів та програм мобільності, таких як Erasmus+, Horizon Europe. Ці ініціативи сприяють обміну досвідом, створенню транснаціональних дослідницьких мереж та підвищенню якості освіти й досліджень через співпрацю. Водночас інтернаціоналізація науки допомагає поширювати ідеали взаємної поваги, толерантності та культурної різноманітності, що є основними цінностями ЄС;

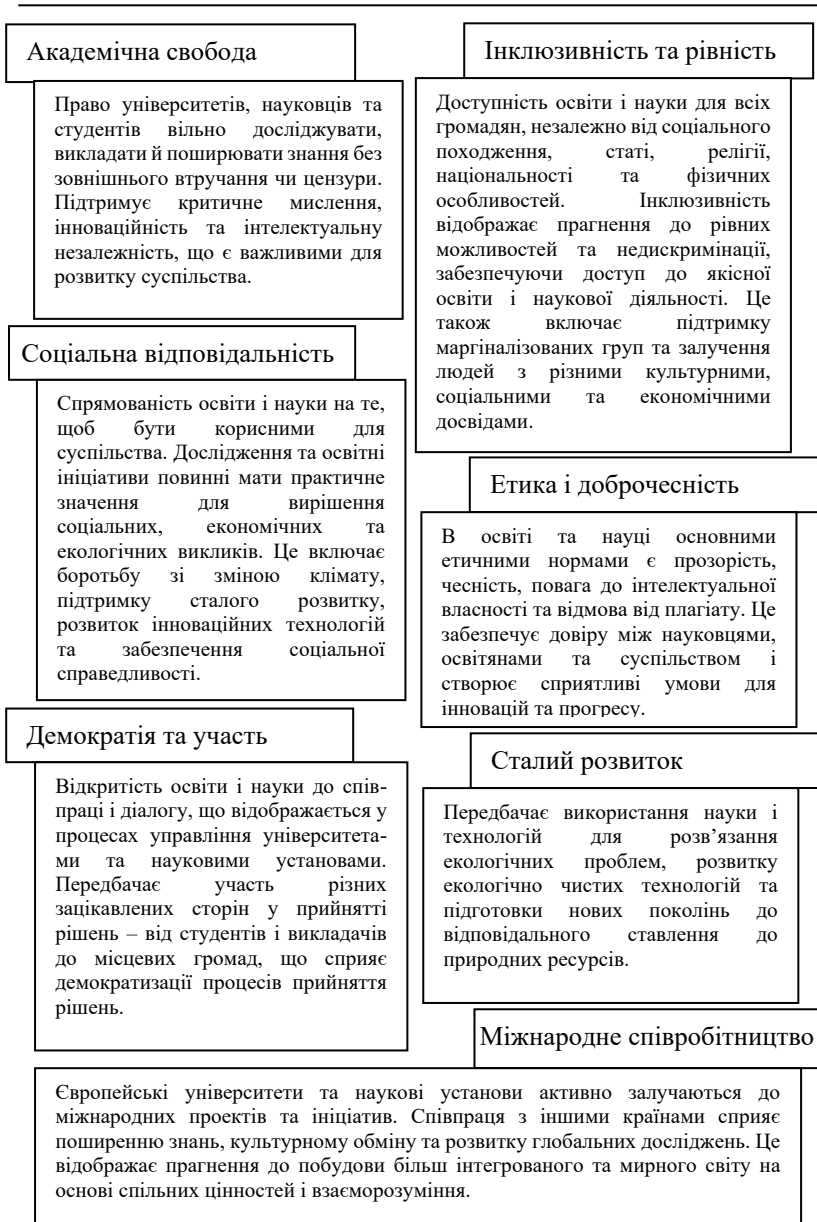


Рисунок 1 – Платформа європейських цінностей в освіті і науці

3) громадянська відповідальність та інклюзивність. У фокусі трансформаційних змін розвиток науки, яка приносить користь суспільству. Включає дослідження, спрямовані на вирішення соціальних, екологічних та економічних проблем, таких як зміна клімату, нерівність, охорона здоров'я тощо, а також залучення громадськості до процесу наукових досліджень, що посилює соціальну відповідальність і сприяє створенню інклюзивного та етичного наукового простору;

4) етика та академічна доброчесність. У центрі трансформаційних перетворень суворі вимоги академічної доброчесності. Університети посилюють контроль за етичними нормами, плагіатом, прозорістю фінансування досліджень. Це відповідає загальним європейським прагненням до зміцнення довіри між науковцями та суспільством, захисту моральних стандартів та справедливості у науці;

5) інноваційність та підприємництво. Університети активно просувають інновації та сприяють розвитку підприємницької діяльності серед студентів та науковців. Європейські програми підтримки стартапів та наукових інновацій допомагають трансформувати наукові відкриття у реальні продукти й послуги, що стимулює економічний розвиток. Підтримка інноваційності відображає європейську цінність прогресу та сталого розвитку.

Викладене доводить, що європейські цінності в освіті та науці формують основу для розбудови освітньо-наукового простору нового формату, що не лише створює умови для набуття знань і розвитку науки, але й сприяє формуванню демократичного, інклюзивного та етичного суспільства. Вони забезпечують баланс між інноваціями, свободою досліджень та соціальною відповідальністю, роблячи науку і освіту інструментом прогресу та важливим чинником розвитку європейського суспільства. Трансформація університетської науки в рамках європейських цінностей має стратегічне значення для створення відкритого, інклюзивного, інноваційного та етичного наукового простору. Університети стають активними учасниками не лише академічних змін, а й загальносуспільних процесів, сприяючи прогресу у дусі демократичних ідеалів, соціальної справедливості та сталого розвитку.

Інформаційні джерела

1. Kashchena N., Nesterenko I. Intelligent information systems for monitoring and managing environmental safety in the focus of the european green deal. Ekologia i racjonalne zarzadzanie przyrodą: edukacja, nauka i praktyka: materiały z międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej, Łomża. Żytomierz, 15.11.2023 r. Część 1. Wydawnictwo: MANS w Łomży, 2023. S.191-198. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua//handle/123456789/44119>